

Urgente noodzaak voor een nieuwe infrastructuur voor ambtelijk vakmanschap en strategische specialisten

De afgelopen tijd is er op veel manieren duidelijk geworden dat de publieke sector 'niet in zijn kracht staat'. En dit is een eufemisme! Er gaat gewoon te veel niet goed, door een gebrek aan kennis, gebrek aan inzicht en weerwoord. Macht en tegenmacht wordt genoemd, maar vaak is er niet eens sprake van onwil. We zijn gewoon niet slimmer meer. Dienstbaar aan de politiek. Is op zich geen slechte eigenschap. Maar samen de sloot in lopen, omdat we denken dat dit de goede richting is, is toch echt niet zo verstandig.

In feite is het tijd om het hele publieke stelsel van nieuwe grondvesten te voorzien. We zijn zo bezig geweest met het belang van 'communicatie' en begrijpelijke boodschappen, we zijn er nu expert in. In elke brief of flyer proberen we de lezer gerust te stellen, te informeren, niet tegen te spreken. Het lijkt soms wel Trumpiaans; er zit voor iedereen een herkenbare positieve boodschap in. Maar klopt het wel? Ook daarover zijn veel vragen. En helaas, niets nieuws onder de zon. Ook dit kwam al eerder voor.

Hoe krijgen we dit alles weer op de rails??

- Recht is recht – en krom is krom. 'Een beetje integer bestaat niet'.
- Gedeelde waarden nodig voor ambtenaren.
- Duidelijke taakverdeling en verantwoordelijkheid.
- Rechten en plichten duidelijk beschreven en maatgevend.
- Voor de ambtenaar als publiek gezagsdrager én evenzeer voor de politiek gezagsdrager.
- Concreter werk maken van leerling- gezel- meester systeem bij de rijksoverheid, in beleid, uitvoering, toezicht en inspectie.
- Dus meer fte's en geld en inzet op in de tijd overlappende arbeidscontracten.
- Aanpassen van 3-5-7 jaar in een functie bij de rijksdienst. Geen tijds klok als leidraad, maar meer oog voor de inhoudelijke kennis die is benodigd om een functie deskundig te kunnen uitvoeren. Dit in aansluiting op de persoonlijke ontwikkeling van de ambtenaar.
- Bent u hoogwaardig specialist, strategisch adviseur over de grenzen van departementen heen, dan verdient u een schaal in functiegroep VI.
- Loopbaanpaden dienen meer gericht te zijn op behoud van kennis in een specifiek domein.
- De focus op management moet verschuiven naar meewerkend voorlieden met vakkennis, geen hiërarchie, maar meer gelijkwaardigheid en collegialiteit.
- De rijksdienst en de ZBO's dienen meer aandacht te hebben voor de inhoud. En dat begint bij de wet- en regelgeving.
- Bezien moet worden, of er niet veel te veel aspecten, de afgelopen jaren met ministeriële regelingen zijn dichtgeregeld. Daardoor is het moeilijker om er in de uitvoering een beroep te doen op deskundigheid en de geest van de wet, in plaats van op de regel.
- Er zijn immers altijd 'gelijke monniken met gelijke kappen' en 'ongelijke monniken die je graag een ongelijke kap' zou gunnen.
- De affaires van de Kinderopvangtoeslag en de enquête naar de uitvoeringsorganisaties laten zien dat de menselijke maat zoek is.

- Wie wil er ambtenaar zijn in deze tijden?
- Met bevologenheid aan de slag om Nederland een beetje mooier te maken?

Wat te doen

- I. Maak werk van een nieuwe infrastructuur waarin het recht op ambtelijk vakmanschap binnen de Nederlandse overheid duurzaam wordt verankerd
- II. Stel meer inhoudelijke vak deskundigen aan. Richt daarvoor concrete loopbaanpaden in die gaan van schaal 12 tot en met schaal 16. Benut de vakkennis van deze ambtenaren opdat zij - constructief-kritisch en strategisch - het beleid, de uitvoering, toezicht en de inspectie in Nederland en aan onze internationale/Europese tafels kunnen verbeteren. Zorg voor de benodigde middelen.
- III. Maak werk van de emancipatie van de uitvoering door deze een prominentere rol in wetgevings- en beleidsprocessen te geven en door deze beter te waarderen.
- IV. Organiseer een 'esprit de corps'. Ambtenaarschap als wezenlijke entiteit in het speelveld. Om trots op te kunnen zijn. Deze ambtenaren staan primair voor het algemeen belang en voor de wetten en verdragen van dit land. Zij zijn leergierig en bevologen. Zij werken vanuit hun opdracht uit de trias politica. Zij zijn gericht op analyse, inhoud, oplossingen en geven vorm aan meerjarig perspectief. Zij zijn zich bewust van het grote belang van geloofwaardigheid en betrouwbaarheid.
- V. Richt leergangen in voor jonge en oudere ambtenaren, gericht op algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Draag zorg voor adequate bescherming van ambtenaren die hun opdracht als ambtenaar in het algemeen belang van de samenleving willen uitoefenen en die hun grondrechten als burger willen kunnen blijven benutten.
- VI. Vervang het nu figurerende 3-5-7 jaar beleid door een meer op kennisbehoud voor de organisatie en persoonlijke ontwikkeling gericht personeelsbeleid. Uitwisseling tussen beleid, uitvoering, toezicht en inspectie binnen dezelfde kennisdomeinen kan daarbij een verrijking zijn.
- VII. Investeer de komende vijf jaar 100 miljoen Euro in het ontwikkelen, aantrekken en specifiek inwerken van jonge collega's op inhoudelijke dossiers. Maak het mogelijk dat een oudere collega en de jongere gedurende 6 maanden tot 2 jaar samen optrekken in een 'leerling-gezel-meester' structuur.
- VIII. Draag zorg dat er bij de ontwikkeling van wetgeving meer ruimte komt voor 'de geest van de wet'. Denk vooraf goed na over de gevolgen van gedetailleerde regels voor diegenen die hier straks in de praktijk mee aan de slag moeten.
- IX. Zorg voor bijscholing in de hele keten van wetgeving. Maak directe contacten mogelijk tussen Kamerleden, ambtenaren en rechterlijke macht. Maak er een 'lerende overheid' van. Betrek hierbij ook de Hoge Colleges van Staat: Raad van State, Algemene Rekenkamer en de Nationale Ombudsman.
- X. Niet meer 'gaan als de brandweer'. Maar tijd nemen voor reflectie, waardering van mensen, van de kennis en de inzet die door velen wordt geleverd. Denk over langere termijnen en plaats de politieke waan van de dag in een waardenkader met oog op de toekomst. Niet de politieke score van morgen centraal zetten, maar de effecten van beleid en uitvoering op het welzijn van onze burgers en hun sociale grondrechten. Dit lijkt abstract, maar is het niet. Wonen, onderwijs, eten, kinderopvang, gezondheid, mobiliteit, werk, 'oude dag voorziening', sport, cultuur, rechtszekerheid..
- XI. Ambtenaar zijn is een vak; in dienst van de samenleving. Confronteer de politiek vooraf en achteraf met consequenties van ambities. Niet werkbare besluiten zijn zinloos en geld verspillend. En leiden tot onrecht voor burgers en gewetensnood voor de ambtenaren die moeten uitvoeren.

DELTAPLAN PUBLIEKE SECTOR CMHF

- XII. Investeer samen met de vakverenigingen van de Overheid, de vakcentrale en jongerenorganisaties in de toekomst van dit land! De CMHF Overheid ziet urgentie en staat klaar om mee te denken.

Tijd voor alle hens aan dek!!